

СТАНОВИЩЕ

за трудовете, научно-изследователската и преподавателската дейност на
гл. ас. д-р **Васил Бранимиров Видински**
участник в конкурс за доцент по **Философия**
(философия на Новото време и съвременна философия)
обявен в ДВ, бр. 81/14.10.2016 за нуждите на СУ “Св. Климент Охридски”

Процедура и материали по конкурса

Гл. ас. д-р Васил Видински е единствен кандидат за горепосочения конкурс. Условието и сроковете за обявяване и представяне на документите, както и процедурите за избор и работата на журито отговарят на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за приложението му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Всички изисквани от участника документи са образцово представени в печатен и електронен вид, включително и хабилитационната монография *Случайности. Историческа типология*, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2016. Към нея трябва да се прибавят няколко студии и статии, които В. Видински е посочил, но не е включил към материалите, вероятно защото дават първоначални версии на части от тоя труд: „Три съвременни понятия за случайност“ в *История на случайността: от Тома от Аквино до Сол Крипке*, ред. Александър Кънев; УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2014; „Срещата на Лайбниц със Спиноза и разгръщането на възможните светове“ във *Философски семинари. Гьолечица - 30 години. Юбилеен сборник*; (съст. Ц. Бояджиев и Ст. Асенов): Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2015; „*Homo sapiens technicus* и експериментите с природата (версия 1.5)“; – сп. *Пирон*, бр. 12, 2016, както и доклади на национални и международни конференции, напр. „Контекстът на случайността“ – исторически и теоретични изводи за понятието „контекст“, 2016; *The Paradigm of Contingency – A Historical Typology*, *The Inaugural Conference of the East European Network for Philosophy of Science*, 2016; За преплетените отношения между памет и случайност – четири посоки, 2014, Примери за хаос и безредие, 2014, Срещата на Лайбниц със Спиноза, Среща и събитие, 2013; , Образи на случайността, 2013 и др.

Те обаче следва да се имат предвид, тъй като показват не само траен интерес, но и все по-увереното овладяване на темата дотам, че без особени притеснения може да се каже:

във философски смисъл Васил Видински е сред най-сериозните изследователи на случайността в днешно време. В това убеждава хабилитационният труд

Случайности. Историческа типология.

Тук под формата на историческа типология и детайлен философски, универсално-логически и контекстуално-исторически анализ са изведени основните схващания за случайността през пет термина и понятия като: 1) „несвързано“, без установена зависимост или отношения, възможно да бъде и по друг начин; 2) недостатъчно определено чрез причини или акцидентално; 3) некаузално на независими неща, съвпадение; 4) вероятно събитие, непредвидимо в индивидуалността си, шанс; 5) хаотично в себе си или произволно. В прегледни схеми накрая, които със сигурност формират работата още в началото и дотолкова са особено премислени, за да я структурират, се дават понятийните взаимодействия на случайността като алтернатива; неопределена причина; неопределено отношение или отнесеност; процес; обект. Взаимодействията на тия понятия са представени откъм най-общо ползвателната „парадигма срещу случайността“ в класически философски и научни опити за рационализация, обосноваване, схващане, а защо не и опитомяване на случайното преди всичко във философското мислене и то когато парадоксално я забележи, следователно се опита да я постави в схемите си. За Видински това е и дълбинен онтологически проблем, доколкото всяка организация и органичност *„всячески се стреми да не се поддава на случайното“* – с. 372, което не означава, че то не съществува.

Цялата монография показва, че случайното е „нещо“, т.е. съществуващо, а не въобразено или такова, за което сега не знаем необходимата причина, но все някога ще бъде узната. Затова се и хвърля мрежата от горепосочения „квинтет от понятия“. Препоявата на тая „квинтет“ на важни места в работата навява както рационални музикално-композиционни представи, така и усет за трудно достъпна за привичното разбиране схематика, служеща си с подвеждащи питагорейско-музикални метафори и кабалистична мистика. Васил Видински помага обаче твърде много на читателя с достатъчно ясно схеми, в които плетениците от терминологични и понятийни възможности нагледно представят мисленето на случайността. Завършващите изследването справки също имат подобен ефект, макар очевидно авторът неслучайно да не е привърженик на филологико-херменевтичния метод. Ако би бил обаче, вероятно

нямаше да приеме за валидно извеждането на нашата дума от старославянското *luča (se) от *lučь и съответната близост със „случка, улучвам, получа, сполуча“, а по-скоро от „slučiti“, с-лучване, т.е. среща на два лъча, които досега не са се срещали, „уцелвали“, и по-нататък също няма да се срещнат в подобен общ проблясък. Нищо не пречи тия лъчове да са израз и на битийна, и на мисловна реалност в нейната еднократност.

Макара цялата философска традиция да се стреми да опитомява случайността като онтологическа основа на еднократното, неразумното и мигновено в съществуването си, Видински показва невъзможност за „доместикацията“ ѝ тъкмо с преплетеността на петте основни понятия най-вече в историко-философски и научен план.

На това е посветена по-голямата част от работата. Тук са и поредица приносни моменти в детайлното разглеждане на класически (Платон, Аристотел, Хюм, Кант, Хегел) и модерни, чак „пост-модерни“ (Колмогоров, Лиотар, Лакан, Дерида) схващания за случайността. Особено трябва да се изтъкне представянето и обяснението на случайността в *Тимей* на Платон и във *Физика* на Аристотел, както и разглеждането ѝ в Кантовите *Критики* – доколкото ми е известно, не само у нас досега не е реализиран такъв подход, тъкмо защото никой досега не е съчетавал така добре типологичен и историко-философски анализ. (Опитът на А. Давидов от „Типологичният подход в историкофилософското изследване“, 1979, останал извън вниманието на В. Видински при иначе завидната скрупульозност при посочване на български автори по основната тема и нейните аспекти, бе само първа стъпка в това отношение, но без детайлен историко-философски анализ.)

При това съчетаване типологията не е скрита или наложена в изследваните автори и произведения, а е онтологически ориентир, който ги обяснява по-добре, като същевременно се дообосновава чрез тях. Така Видински не натрапва възгледи, а работи с реалности, проявени в анализирания текстове. Т. нар. преразказ на главата *Действителност* от третия дял на Хегеловата *Наука на логиката* е образец в това отношение, естествено водещ до разглеждането на светогледни промени, които в края на краищата стигат не просто до откриване, но и до утвърждаване на онтологическа реалност. В нея случайността се оказва незаобиколим обяснителен фактор за пълнотата на съществуването и тема в развитието на теория на вероятностите, информацията и промените в научните парадигми.

В работата оправдано са оставени без сериозно внимание иначе обичайните за философската ни литература опити за социално-онтологически, екзистенциални и

психологически обяснения. Затова вероятно влияят и образователният, и литературният опит на Видински: ранните му филологически работи за небето в българската възрожденска книжнина, схемите в поезията, прозата и литературните манифести, са извън обекта на това становище, но няма как да избегна споменаването им в този контекст на „отчужденост“ от лесните и познати обяснения. Тук нямаме просто маниер, както лесно може да се съди по схематизацията и обясненията ѝ, а изграден стил за изразяване на научно-философско убеждение, продължаващо дисертацията и първата му философска книга *Ведрото на Нютон срещу дървото на Декарт. Въвеждане*, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2011.

Най-общо с хабилитационната монография Васил Видински утвърждава мястото си на оригинален мислител, който същевременно изразява по най-добър начин както тенденциите и постиженията в изследванията по темата изобщо, така и настроеността сред по-новото поколение български философи, явно или не избягващи антропологизацията на занимаващите ги научни проблеми. Тук няма как да не се спомене и

Преподавателска работа

Макар да се преценяват лични постижения, от множеството семинарни и лекционни курсове, които Васил Видински е водил и води, трябва да се отбележат преди всичко съвместните – напр. *Кант и епигенезата на чистия разум, Организъм vs. механизъм при Кант и Хегел* с Огнян Касабов, *Хаос и безредие* с Камелия Спасова и Мария Калинова, *Социален пол, наука, биотехнологии* с Петя Абрашева и Ася Асенова. Наред с множеството самостоятелни курсове, предлагани от него – *Философия на културата, Философия на съвременността и изкуствата, Философия на науката, Реляционизъм и абсолютизъм: проекти във философия на физиката* и др., те свидетелстват за способността му да намира допирните точки на интересуващите го проблеми с представители на nerядко различен дисциплинарен и тематичен кръг, за да се представят на студентите по възможно най-убедителен, но разнолик начин. За това говори и завидното посещение от колеги и студенти на поддържаната от него страница vidinsky.com, в която има достъп до изследователски и учебни материали и проекти. Постоянните ангажименти на Васил Видински в различни органи и комисии допълват неговата преподавателска работа – напр. Национална комисия за държавен зрелостен изпит по философия, комисии за организиране и провеждане на олимпиадата по

философия, по кандидат-студентския изпит по философия, работата му в Културния център на СУ „Св.Климент Охридски“, участието му във Факултетния съвет на Философски факултет и в различни процедури по акредитация на специалността и факултета, изработване на учебни планове и др.

Така с изследванията си, преподаването и другите университетски ангажменти Васил Видински несъмнено е сред най-авторитетните преподаватели в специалността „Философия“ в Софийския университет. Право на такава оценка най-накрая ми дава дългогодишният опит и във факултета, и от работата като негов консултант, научен ръководител и водещ лекциите по немска класическа философия, философия на Новото време и съвременна философия, чието отлично семинарно обезпечаване се дължи на него.

От прилежно направената справка за цитирания се вижда, че имаме съвместен труд (в съавторство и с Елица Станоева) - *Ромските училища в България 2001*, който излезе и на английски. Той няма нищо общо с тематиката на конкурса и е от времето, когато Васил Видински като студент и докторант участваше в ръководени от мен проекти. Не мога да не отбележа, че това съвместно изследване, наред със запознанството ми с негови ранни научни, публицистични и литературно-поетични опити и завършени работи, бе в основата на отличното мнение, което имам за научно-изследователските му, преподавателски и човешки качества. Те, както и всички негови работи, са лично постижение дори тогава, когато се явяват и колективно.

Затова не мога да не направя извода: представените документи, хабилитационен труд и досегашна научно-изследователска и преподавателска работа са достатъчно основание да предложа на научното жури и на Факултетният съвет на Философски факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ да присъдят на гл. ас. Васил Бранимиров Видински научното звание **доцент** по Философия (философия на Новото време и съвременна философия).

20.02.2017

Подпис:.....

проф. д-р Димитър Денков

Катедра “История на философията”

СУ “Св. Климент Охридски”

